

Дніпропетровська область

Відомості про область

Дніпропетровська область – один з найбільш економічно розвинених регіонів України. Вона характеризується вигідним географічним положенням, багатими природними ресурсами, потужним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим сільськогосподарським виробництвом, високим рівнем розвитку транспорту і зв'язку. Відстань від Дніпра до Києва: залізницею – 530 км

шосейними дорогами – 480 км.

На території 31,9 тис. кв. км (5,3% площі України) мешкають, за даними на 01 січня 2021 року, 3142,0 тис. осіб (7,6%). Високий рівень урбанізації (84,1% жителів проживають міських поселеннях) визначає найвищу в Україні щільність населення – 98,4 на один квадратний кілометр (середня по Україні – 75,2). В адміністративно-територіальному відношенні Дніпропетровська область поділяється на 7 адміністративних районів до складу яких входить 86 територіальних громад, із них:

міських територіальних громад – 20;

сільських територіальних громад – 41;

селищних територіальних громад – 25.

В області проживають представники більш ніж 80 національностей, найбільшу частку складають українці – 79,3%. Головна водна артерія країни – ріка Дніпро (довжина по території області – 261 км), магістральні залізничні і шосейні дороги мають вихід до Донбасу, Криму, портів Чорного і Азовського морів, індустріальних центрів України та близького зарубіжжя. Дніпропетровщина розташована у степовій і лісостеповій фізико-географічних зонах (ліси займають 3,9% території області). Середня температура: зимова - 5 – -7С, літня +22 – + 23С. Середньорічна кількість опадів – 400 – 490 мм.

Історичні відомості

Дніпропетровщина має багату і славу історію, яка сягає у сиву давнину століть і тисячоліть. Перші сліди пралюдини, знайдені тут, відносяться ще епохи раннього кам'яного віку, вже 150 тисяч років тому давні люди почали заселяти береги Дніпра. У VIII столітті до нашої ери у степові райони Дніпропетровщини прийшли скіфські племена і в цей час виникають перші залізодобувні рудні Криворіжжя. У восьмому – дев'ятому століттях до нашої ери на території області знаходився центр держави Велика Скіфія.

З тих часів в області було створено 9,5 тисячі курганів – місць захоронення древніх скіфів.

Знахідки археологів, серед яких всесвітньовідомі золоті пектораль з Товстої Могили та гребінь з кургану Солоха, свідчать не тільки про високий рівень матеріальної культури племен, населявших Придніпров'я, а й про їх високу духовну культуру.

За часів Київської Русі (IX – XII століття) Придніпров'я межувало з кочівниками і мало з ними активні торговельні відносини.

Дніпром пролягав знаменитий торговельний шлях світового значення “Із варяг у греки”. Дніпром вели на Візантію свої дружини київські князі.

Яскравою сторінкою історії краю були часи козацтва та виникнення однієї з перших у світі демократичних республік – Запорізької Січі.

У 1783 році згідно з указом Катерини II про ліквідацію Січі територія області увійшла до складу Катеринославського намісництва.

Великі зрушення в житті краю пов’язані з відкриттям наприкінці

XIX століття значних родовищ корисних копалин:

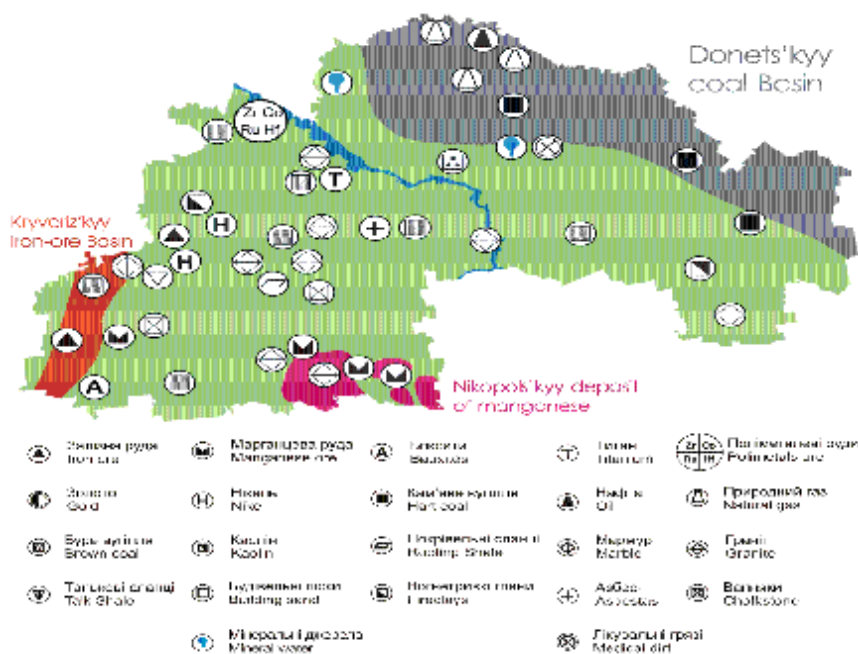
вугілля, залізної та марганцевої руд, тощо. У цей час Катеринославська губернія швидко перетворюється на центр промисловості півдня Російської імперії.

У ті часи Дніпропетровщину називали Новою Америкою – краєм промислової революції та індустріалізації, який приваблював до себе людей.

У жовтні 1802 року була створена Катеринославська губернія, до складу якої увійшла і територія сучасної Дніпропетровської області. На початку 20 століття область посідала одне з перших місць у світі за рівнем концентрації промисловості. У 1923 – 1925 роках у зв’язку з адміністративною реформою Катеринославська губернія була поділена на 7 округів, у тому числі Катеринославський, Павлоградський, Криворізький.

У 1926 році Катеринославський округ об’єднано з Павлоградським у Дніпропетровський. 27 лютого 1932 року на базі 5 округів була утворена Дніпропетровська область. Пізніше, в 1938 та 1939 роках, частина її території увійшла до складу новостворених Запорізької, Миколаївської та Кіровоградської областей, і Дніпропетровська область набула сучасних кордонів.

Природні ресурси

Дніпропетровська область є унікальною за різноманітністю і запасами корисних копалин. Про багатство надр області відомо не тільки у державі, Європі, а й у світі, адже тут зосереджені унікальні родовища копалин. Область володіє близько 50% загальнодержавних запасів корисних копалин. Забезпеченість мінеральними ресурсами більша ніж втричі в порівнянні із загальнодержавним рівнем. В області видобувається 100% марганцевої руди, залізна руда, вугілля, уран, рідкоземельні метали, каолін та граніти,

нафта та газ. За кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку Криворізький залізорудний басейн займає перше місце в Україні. Одним з найбільших у світі є Нікопольський басейн марганцевих руд. В області видобувається 40 видів мінеральної сировини. Майбутнє Дніпропетровщини – у розвитку кольорової, золотовидобувної та золотопереробної галузей. Родовища “Сергіївське” та “Балка Золота” мають схожість з аналогічними родовищами Канади, Австралії та Південної Африки. Область володіє єдиним в Україні родовищем талько-магнезитів.

Його уведення в експлуатацію дасть можливість на 60 – 70% забезпечити потреби України у вогнетривкій сировині та значно зменшити її імпорт з інших країн. У надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багатої кольорової гами. У краї розвідано

15 родовищ мінеральних вод, що дає можливість повністю забезпечити потреби населення у лікувальних, лікувально-столових і столових водах.

Основний фонд ґрунтового покриття області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу, що разом із сприятливими природно-кліматичними умовами області дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно.

В регіоні вирощуються всі види агрокультур та щороку збирається до 3 мільйонів тонн зернових. Крім того, основними напрямками рослинництва є вирощування соняшників та цукрових буряків. За різноманітністю і значимістю природних ресурсів Дніпропетровська область є однією з найбагатших в Україні. На території Дніпропетровщини знаходяться більше 291 річок, понад 3292 ставків, 1129 озер (з яких 219 озер площею три і більше гектарів) та 100 водосховищ.

Головна водна артерія України – ріка Дніпро – найбільша річка в Україні, друга за величиною з тих, що впадають у Чорне море, третя в Європі. Ріка поділяє область на дві частини: Лівобережжя та Правобережжя. Загальна довжина р. Дніпро в межах області – 261 км.

Найбільшими притоками Дніпра, що беруть свій початок за межами області, є Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками Дніпра, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є Саксагань, Мокра Сура та Базавлук. 3,6% території області займають ліси, головним чином по долинах річок Дніпро, Оріль, Самара і Вовча. У межах області є реліктовий Самарський бір – унікальне природне утворення, якому немає рівних у світі. Усі ліси області віднесені до 1-ї групи лісів (ліси, що виконують переважно природоохоронні функції, ліси, що мають наукове або історичне значення, а також ліси на територіях природно-заповідного фонду).

Рослинний світ області налічує більше 1700 видів, тваринний – більше 7500 видів. Також на території Дніпропетровської області зустрічається

132 види тварин, занесених до Червоної книги України, з них круглих черв'яків – 1, кільчастих черв'яків – 2, членистоногих – 66, хордових – 63.

На сьогодні мережа природно-заповідного фонду Дніпропетровської області становить 179 об'єктів площею 100,2 тис. га, що становить 3,14 % від загальної площі території області. Із них: об'єктів загальнодержавного значення – 32 (площею 36,6 тис. га) та об'єктів місцевого значення – 147 (площею 63,6 тис. га).

Промисловий комплекс

Дніпропетровщина – потужний промисловий регіон країни.

Найбільшими промисловими центрами області виступають міста Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське. Потужні промислові підприємства розташовані також у Нікополі, Павлограді, Марганці та Новомосковську.

В регіоні здійснюють господарську діяльність більше

4 тис. промислових підприємств майже всіх основних видів економічної діяльності, з загальним рівнем зайнятості – близько 267 тис. осіб.

На Дніпропетровщині виробляється майже п'ята частина (17,3% або 427,7 млрд грн) усієї реалізованої промислової продукції України.

Найбільша частка промислової продукції області реалізована підприємствами гірничо-металургійного комплексу (майже 65%).

Добувна промисловість і розроблення кар'єрів

Питома вага добувної промисловості в обсязі реалізації промислової продукції області складає 31,9% (136,5 млрд грн).

Дніпропетровська область є унікальною за різноманітністю і запасами корисних копалин, в якій зосереджені унікальні родовища. Про багатство надр області відомо не тільки у державі, Європі, а й у світі, адже тут зосереджені унікальні родовища копалин, значні запаси залізної і марганцевої руд, кам'яного та бурого вугілля, є

нафта, природний газ, рідкісні та кольорові метали. Потужною товщею вздовж річки Інгулець більше як на 100 км залягають залізні руди Криворізького басейну, який займає перше місце в Україні. Базу гірничо-добувної промисловості області складають близько 10 підприємств з видобутку залізних руд та руд інших кольорових металів. На АТ “Марганецький ГЗК”, АТ “Покровський ГЗК” добувається 100,0% марганцевої руди в Україні.

Видобуток руд та концентратів залізних агломерованих у 2020 році склав 21 млн тонн.

Мінеральні ресурси є основою для розвитку господарства регіону, особливо виробництв чорної металургії, оскільки наявна як головна так і допоміжна сировина.

Переробна промисловість

Обсяг реалізованої продукції переробної промисловості області

у 2020 році склав 251 млрд грн, або 58,7 % усієї реалізованої промислової продукції в області.

Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів

Основна галузь переробної промисловості області – металургія та оброблення металу, яка забезпечує 32,6% (або 139,6 млрд грн) в загальному обсязі реалізованої промислової продукції області. На металургійних підприємствах зайнято більше 67 тис. осіб. Основні підприємства: ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”,

ПАТ “Дніпровський меткомбінат”, ПАТ “Дніпровський завод “Дніпросталь””, ТОВ “Металургійний завод “Дніпросталь””.

На Дніпропетровщині виробляється більше третини чавуну переробного і дзеркального у чушках, болванках чи формах первинних інших від загальнодержавного обсягу виробництва такої продукції. Металургійні підприємства області

виробляють високоякісну сталь та конкурентоспроможний прокат. Більша частина продукції сертифікована і відповідає світовому рівню якості.

На трубних підприємствах області (ПАТ “Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод”, АТ “Інтерпайп Новомосковський трубний завод”, ТОВ “Інтерпайп Ніко Тьюб”,

ПрАТ “Сентравіс Продакшн Юкрейн” та інші) виготовляються труби великого і малого діаметрів, профілі пустотілі гарячої і холодної деформації, центробіжного литва, методом зварювання.

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції та зміцнення конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках протягом 2020 року реалізувалися проекти, спрямовані на підвищення ефективності промислової діяльності, збільшення обсягів виробництва, розширення асортименту та підвищення якості продукції. джерелом фінансування капіталовкладень є власні кошти підприємств.

Наприклад, у металургійному виробництві:

на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” – розпочато гарячі випробування нової двохпозиційної установки піч-ківш і машини безперервного лиття заготовок № 2 (МБЛЗ-2) та виведення на проектну потужність машини безперервного лиття заготовок № 3 (МБЛЗ-3);

продовжується будівництво нового відвалу “Степной-2” з суворим дотриманням екологічних зобов’язань;

виконано планову заміну 2 копрових шківів скіпового підйому в шахтоуправлінні гірничого департаменту. Шківи безпосередньо задіяні у виробничому процесі видачі руди з горизонтів шахти. Нове обладнання забезпечить стабільну і безпечну роботу скіпового підйому в найближчі 10 років.

на ПАТ “Дніпровський металургійний комбінат” – капітальний ремонт агломашини №10 агломераційного цеху, який сприятиме мінімізації впливу на навколишнє середовище при виробництві агломерату, збільшенню міжремонтного періоду і підвищенню надійності роботи агломашини;

капітальний ремонт установки піч-ковш №2 у конверторному цеху, який сприятиме відновленню комплектуючого обладнання установки, покращить процес доведення сталі в піч-ковші та дозволить збільшити темпи розливання і відповідно підвищити продуктивність МБЛЗ;

капітальний ремонт сортопрокатного стану 400/200 (обладнання лінії стану) та нагрівальної печі у прокатному цеху, який сприятиме підвищенню надійності роботи агрегатів та стабілізації роботи обладнання, збільшенню якості нагріву заготовок; освоєння виробництва розширеного сортаменту прокатної продукції:

у прокатному цеху – випуск арматури $\varnothing$ 8 мм; на трубозаготовочному стані випуск кола–40, проведено промислово прокатку заготовки круглого перетину $\varnothing$ 70 мм.

на Українська промислова компанія “ІНТЕРПАЙП”:

освоєно та випробувано нове з’єднання Intrepid-SP, яке було спеціально розроблено для північноамериканського ринку. Цей продукт призначений для будівництва похило-спрямованих і горизонтальних свердловин, з яких видобуваються “сланцеві” нафта і газ, що залягають в важкодоступних шарах – сланцях, щільних пісковиках і вапняках.

на АТ “Інтерпайп Новомосковський трубний завод” – з метою зниження витрат енергоресурсів виконано модернізацію системи подання теплоносія до структурних підрозділів в опалювальний період та заміну схеми газопостачання. Крім цього на підприємстві освоєно виробництво труб $\varnothing$ 168 мм.

на ПрАТ “Сентравіс Продакшн Юкрейн” – освоєно виготовлення холоднодеформованих труб марки сталі lean-duplex 1.4362/S32304 інструментального сортаменту OD менш

12.7 mm та товарних холоднодеформованих труб карбамідної марки сталі 1.4335 (Mod. 310) тощо.

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів

Виробництвом продуктів харчування і переробкою сільськогосподарських продуктів зайнято більше 130 основних підприємств. Середньооблікова кількість штатних працівників у 2020 році складала близько 31,0 тис. осіб, середньомісячна заробітна плата штатного працівника – 9950 грн (що на 6,8% більше ніж у 2019 році).

За підсумками роботи підприємств харчової промисловості за 2020 рік індекс виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових

виробів склав 99,2% у порівнянні до минулого року.

За 2020 рік, у порівнянні з минулим роком, зросло виробництво: свинини свіжої чи охолодженої (туші, напівтуші) – на 5,3%; виробів ковбасних та подібних продуктів з м'яса, субпродуктів чи крові тварин та подібних виробів і харчових продуктів на їхній основі – на 5,3%; риби сушеної і в'яленої – на 26,2%; сиру свіжого неферментованого – на 18,1%; борошна пшеничного та пшенично-житнього – на 2,3%; крупи та борошна грубого помелу з м'якої пшениці та полби – на 32,7%; виробів макаронних неварених – на 26,3%; пива солодового – на 50,5% тощо.

Обсяг реалізованої продукції, а саме: харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за 2020 рік склав 36,4 млрд. грн, що до всієї реалізованої промислової продукції області складає 8,5%.

Стосовно виробництва продуктів харчування підприємствами області у співвідношенні до загального виробництва в Україні спостерігається наступна ситуація з виробництва: виробів ковбасних та подібних м'ясних складає 28,0% до загального його виробництва в Україні; риби сушеної і в'яленої – 36,4%; молока та вершків незгущених й без додавання цукру – 11,5%; сиру свіжого неферментованого і невитриманого – 6,4%; молока та вершків коагульованих, йогурту, кефіру, сметани та інших ферментованих продуктів – 10,8%; йогурту рідкого та сквашеного молока ароматизованого – 28,1%; борошна пшеничного чи пшенично-житнього – 11,0%; хліба та хлібобулочних виробів нетривалого зберігання – 12,5% тощо.

На підприємствах харчової та переробної промисловості є достатній запас сировини, матеріалів, створені всі умови для виробництва продукції і забезпечення споживачів з урахуванням попиту. Підприємства галузі працюють на замовлення споживачів та постачають продукцію в широкому асортименті торговельним мережам, бюджетним установам.

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства харчової та переробної промисловості області значну увагу приділяють впровадженню міжнародних та європейських стандартів (отримання відповідних сертифікатів систем управління якістю та безпечністю харчових продуктів), що дозволяє використовувати досвід і досягнення розвинутих країн та дає можливість відстояти свої позиції на сучасному ринку.

За інформацією отриманою від підприємств харчової промисловості та організацій області: Система управління якістю (ISO серій 9000, 14000, 22000) впроваджена на сто двадцяти восьми підприємствах харчової промисловості області. У стані впровадження – на трьох підприємствах області. Система управління безпечністю харчових продуктів

(НАССР) впроваджена – на сто сорока п'яти підприємствах харчової промисловості. У стані впровадження – на двадцяти двох підприємствах області.

Відповідно до статистичної інформації за 2020 рік експортовано: продуктів рослинного походження – на суму 62897,5 тис. дол. США (71,4% у порівнянні до 2019 року); жирів та олій тваринного або рослинного походження – на суму 268594,0 тис. дол. США (85,7% у порівнянні до 2019 року); готових харчових продуктів – на суму 103418,0 тис. дол. США (97,2% у порівнянні до 2019 року) та живих тварин та продуктів тваринного походження – на суму 36143,9 тис. дол. США (100,5% у порівнянні до 2019 року).

Експорт продукції у 2020 році здійснювався більше ніж до ста країн світу.

Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції

Обсяг реалізованої продукції у галузі виробництва хімічних речовин і хімічної продукції складає 3,7 % (або 15,7 млрд грн) обсягу промислового виробництва області.

Чисельність працюючих – 9,6 тис. осіб. Мінеральні добрива, лакофарбові матеріали, промислові гази та вибухові речовини – далеко не повний перелік продукції, що виробляється нині на підприємствах галузі.

АТ “Дніпроазот” є одним з найбільших хімічних підприємств не тільки Дніпропетровської області, але й країни в цілому. На виробничих потужностях підприємства виробляється аміак, карбамід, каустична сода, рідкий хлор і соляна кислота та інша продукція, яка користується стабільним попитом. Продукція АТ “Дніпроазот” експортується в країни Азії і Латинської Америки, Центральної та Східної Європи.

Найбільшим державним підприємством хімічної галузі області є ДП “НВО “Павлоградський хімічний завод”, основною номенклатурою якого є вибухові речовини для гірничо-збагачувальних комбінатів України. Наукові розробки, програмне забезпечення, технології та продукція підприємства успішно використовуються в Україні та експортуються до країн ЄС, Південно-Східної Азії, Австралії, Америки та Африки.

Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції

Питома вага галузі з виробництва гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції у загальнообласних обсягах реалізації промислової продукції складає 4,3 % (або 18,5 млрд грн). Чисельність працюючих у галузі – 13,1 тис. осіб.

ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” є єдиним на території України та країн СНД підприємством по випуску понадвеликогабаритних шин до автосамоскидів вантажопідйомністю

від 55 тонн до 220 тонн. Продукція підприємства успішно експлуатується не тільки в нашій країні, а і знаходить споживачів в різних точках світу, у тому числі Північній та Південній Америці, Африці, Австралії, в країнах Європи та Південно-Східної Азії.

У регіоні також виробляються нові синтетичні матеріали, конструкції, гумотехнічні вироби для багатьох галузей – космосу, повітряного транспорту, науки та інші.

Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування

Обсяг реалізованої продукції машинобудівного комплексу складає 4,5 % (або 19,2 млрд грн) від обсягу реалізації області. Чисельність працюючих – майже 21 тис. осіб.

Продукція машинобудування широко відома не тільки в Україні, а й далеко за її межами. На машинобудівних підприємствах області (ДП ВО “Південний машинобудівний завод ім. О.М.Макарова”,

АТ “Дніпропетровський агрегатний завод”, АТ “Дніпропетровський стрілочний завод”, ПрАТ “Дніпровагонмаш” та інших) виробляються: вагони вантажні, стрілочні переводи, автомобільні напівпричепи, велика низка обладнання для гірничо-металургійного комплексу, акумулятори, тролейбуси та інша продукція.

Провідні підприємства галузі постійно здійснюють технічне переоснащення виробництва, впроваджують новітні технології, вдосконалюють якість поточної продукції та опановують нові види продукції.

Дніпропетровщина – один зі світових центрів ракетно-космічного будування.

За участі державних підприємств “Конструкторське бюро “Південне” імені М.К.Янгеля” і “Виробниче об’єднання “Південний машинобудівний завод” імені О.М. Макарова” в рамках реалізації міжнародних комерційних космічних проектів та надання послуг національним і міжнародним партнерам щодо запуску і використання українських ракет-носіїв у 2020 році здійснено 3 успішних пуски ракет-носіїв: 2 пуски ракети-носія середнього класу “Антарес”, які вивели на орбіту автоматичні вантажні транспортні кораблі Cygnus з корисним вантажем більше 3,5 тис кг для Міжнародної космічної станції на замовлення NASA; 1 пуск ракети-носія “Вега”, яка вивела 53 супутники від 15 до 150 кг та загальною вагою 830 кг. У місії взяли участь 21 замовник з 13 країн світу.

Текстильне виробництво

Незважаючи на те, що питома вага галузі у загальнообласних обсягах реалізації промислової продукції незначна, найбільші підприємства легкої промисловості області мають необхідні виробничі потужності для випуску широкого асортименту високо-якісного, конкурентоспроможного одягу та досвід співпраці як з іноземними, так і українськими партнерами.

Серед асортименту промисловості: швейні і трикотажні вироби, взуття, штучне хутро, іграшки, вовняна та бавовняна пряжа, швейні нитки. В галузі працює майже 3,5 тис. осіб.

Підприємства області постійно оновлюють асортимент, приймають участь в галузевих виставках, займаються переобладнанням підприємства і представляють комерційний інтерес для потенційних інвесторів, як українських, так і закордонних.

ГЕС” ПрАТ “Укргідроенерго” та АТ “Дніпровська ТЕЦ”..

Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря Дніпропетровська область – одна з найбільш енергонасичених в Україні. Електроенергетика являє собою високорозвинену галузь економіки області, до складу якої входять енергогенеруючі підприємства:

ВП “ДТЕК Криворізька ТЕС”

АТ “ДТЕК Дніпроенерго” та ВП “ДТЕК

Придніпровська ТЕС” АТ “ДТЕК

Дніпроенерго”, філія “Середньодніпровська

На підприємствах енергетичної галузі працюють більш 26 тис. осіб. Обсяг реалізованої продукції (надано послуг) становить 7,7% обсягу промислової продукції області. В області виробляється 3,0% від обсягу виробництва електроенергії в Україні.

Наукова діяльність

Виконанням науково-технічних робіт в організаціях, установах, та на підприємствах області займалось 7,9 тис. працівників основної діяльності, серед яких 346 докторів наук та 896 кандидатів наук.

Наукові організації регіону власними силами виконали науково-технічні роботи на загальну суму майже 2310,0 млн грн.

З них на виконання фундаментальних наукових досліджень було витрачено 146,4 млн грн, прикладних наукових досліджень – 154,2 млн грн, науково-технічних (експериментальних) розробок – 2009,4 млн грн.

Інноваційна діяльність

Інноваціями, спрямованими на удосконалення технологічної і технічної бази виробництва, оновлення продукції, займались 64 інноваційно активних промислових підприємств, або 12,5% від загальної кількості обстежених промислових підприємств області. За звітний період було впроваджено

162 нових технологічних процесів, освоєно виробництво 118 найменувань інноваційних видів продукції, з них 24 – нових видів техніки.

Впроваджували інновації 50 промислових підприємства, з них 19 – реалізовували інноваційну продукцію.

Обсяг реалізованої інноваційної продукції склав 1078,1 млн грн, з нього на експорт – 628,6 млн грн.

Транспорт та зв'язок

Високий рівень концентрації виробництва, щільна заселеність території обумовили розвиток транспортної системи області. Її транспортна мережа – невід'ємна частка усієї мережі України. В області розвинуті авіаційний, залізничний, автомобільний, трубопровідний і річковий транспорт. З 1995 року у Дніпрі працює перша лінія метрополітену.

В області діють 2 міжнародні аеропорти, які зв'язують регіон з країнами далекого та близького зарубіжжя. Її територію перетинають

2 міжнародні (Київ – Луганськ, Харків – Севастополь) та 3 національні автомагістралі (Бориспіль – Запоріжжя, Дніпро – Миколаїв, Кропивницький – Запоріжжя). Автомобільний транспорт – один із основних при перевезенні вантажів і пасажирів у межах області.

Найбільшим автотранспортним вузлом області є Дніпро. Мережа шосейних доріг зв'язує його з усіма містами і селищами міського типу області та іншими областями України.

Головним видом транспорту є залізничний. За насиченістю залізницями

Дніпропетровщина посідає одне з перших місць в державі. Розвинута мережа залізничних магістралей з'єднують промислові райони країни.

З півночі на південь Дніпропетровщину перетинає головна водна артерія країни – річка Дніпро. Діють 3 річкові порти. Судна типу “ріка–море” забезпечують прямі міжнародні перевезення вантажів з виходом у Чорне море.

У місті Дніпро розташований найбільший річковий порт України. Завдяки вигідному географічному положенню він повністю забезпечує потреби прилеглих промислових регіонів в перевезенні, зберіганні різних вантажів: металу, зерна, вугілля, контейнерів та ін. Порт як пункт перевалки зовнішньо-торговельних вантажів відомий в країнах Придунав'я, Чорного і Середземного морів.

В області успішно розвивається інфраструктура електрозв'язку. Створені магістральні та супутникові канали телекомунікаційного зв'язку, що забезпечують надання якісних послуг зв'язку усім споживачам.

У 2020 році популярністю у населення користувалися послуги мобільного та комп'ютерного зв'язку.

Сільське господарство

Основу агропромислового комплексу області складають близько 4180 сільськогосподарських підприємств різних форм власності та підпорядкування. В сфері сільськогосподарського виробництва області працюють близько 20,6 тис. осіб, 4 науково-дослідні станції, Інститут зернових культур НААН України, аграрний університет, 6 коледжів, навчально-виробничі бази і філіали кафедр створені на десятках високотехнологічних підприємств Дніпропетровщини. Основні напрями виробничої діяльності сільгоспідприємств області – вирощування зернових, у тому числі високоякісного продовольчого зерна, технічних і овочевих культур, виробництво м'ясо-молочної продукції, яєць.

За роки незалежності України область здобула імідж надійного постачальника зерна на світові ринки. У 2020 році країнами експорту пшениці і суміші пшениці та жита були: Італія, Нідерланди, Франція, Бангладеш, Ізраїль, Туреччина, Єгипет тощо (більше ніж до 20 країн світу). Експорт кукурудзи здійснювався до Білорусії, Молдови, Казахстану, Ірану, Китаю, до країн Європи та інших країн (близько 20 країн світу). Насіння соняшнику – до країн Європи та США. М'ясо та їстівні субпродукти свійської птиці (свіжі, охолоджені або морожені) експортувалися до Азербайджану, Вірменії, Узбекистану, В'єтнаму, Іраку, Туреччини, країн Африки тощо (близько 30 країн світу).

Понад 80% площі області зайнято під сільськогосподарське виробництво (більш ніж 25 тис. кв. км (6,0% сільгоспугідь України). Розбудовується інфраструктура аграрного ринку – в області налічується 63 сховища для зберігання овочів, картоплі, фруктів. Для зберігання зернових та технічних культур в області діє 76 зернових складів.

За підсумками 2020 року індекс продукції тваринництва області склав 100,1% у порівнянні з відповідним періодом 2019 року, що перевищує рівень загальнодержавного показника (на 2,7 в.п).

Динамічно зростають обсяги виробництва м'яса в живій масі. У 2020 році всіма категоріями господарств вироблено 329,6 тис. тонн, що на 7,5 тис. тонн більше, ніж у минулому році.

Дніпропетровщина є однією з провідних областей України за чисельністю суб'єктів племінної справи та якістю племінних ресурсів.

Відтворенням та раціональним використанням племінних (генетичних) ресурсів в області успішно займаються 38 суб'єктів племінної справи у тваринництві.

В галузі скотарства ефективно функціонують 4 підприємства з племінної справи у скотарстві,

1 контрольно-випробувальна станція,

9 племзаводів та 8 племрепродукторів з поголів'ям 13,1 тисяч голів.

В галузі свинарства успішно працюють 2 підприємства з племінної справи у свинарстві, 1 племзавод та 2 племрепродуктори з поголів'ям 19,8 тисяч голів.

Основними напрямками розвитку сільського господарства області є виробництво: зернових, технічних, овочевих культур; м'ясної та молочної продукції; продукції птахівництва.

Враховуючи якість ґрунтів та кліматичні умови, в області вирощуються всі види агрокультур при врожайності, одній з найвищих в Україні.

Питома вага їх основних видів в Україні:

зернових та зернобобових – 5,6%;

соняшнику – 7,7%;

картоплі – 2,2%;

овочів – 7,1%.

З метою поліпшення структури земель та підвищення родючості землі удосконалюється структура землекористування, впроваджуються оптимізація співвідношення культур та попередників у сівознах, енергозберігаючі технології обробітку ґрунту, проводиться реконструкція інженерної інфраструктури зрошувальних систем, застосовується крапельне зрошення. Набувають розвитку орендні відносини. Колективні сільгоспідприємства реформовані у сільгоспідприємства різних форм господарювання. Перспективою для розвитку сільських територій є розбудова сільськогосподарської обслуговуючої кооперації – в області зареєстровано 47 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативи різних напрямів діяльності: молочарські, зернові, плодоовочеві, м'ясопереробні, з обробітку землі та збирання врожаю, багатофункціональні.

Виробництво валової продукції сільського господарства складає 6,3% від загального обсягу по Україні.

Будівництво

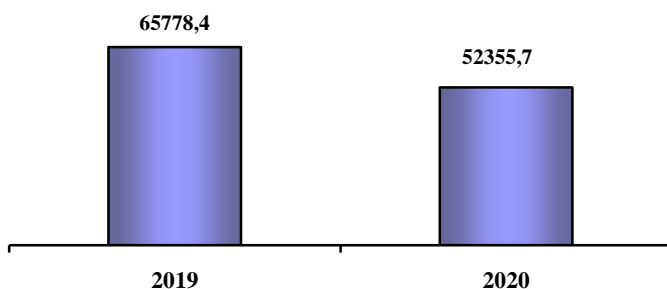
У 2020 році на території області прийнято в експлуатацію житлові будинки загальною площею 111,0 тис. кв. м.

Більшість новозбудованого житла (85,7 тис. кв. м або 77,1% загальнообласного обсягу) розташовано у міській місцевості, у сільських поселеннях – 25,4 тис. кв. м або 22,9%.

Найбільше загальної площі житла прийнято в експлуатацію у Дніпровському районі (34 тис. кв. м або 30,6% загальнообласного обсягу) та у м. Дніпрі (33,7 тис. кв. м або 30,4%).

Крім того, у 2020 році в області прийнято в експлуатацію дачні та садові будинки загальною площею 11,9 тис. кв. м.

КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ, млн. грн

У 2020 році обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування становив 52355,7 млн грн. За цим показником Дніпропетровщина посідає 1 місце серед областей України). Питома вага області в Україні – 12,4%.

Зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність

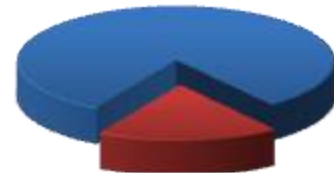
Область входить до числа провідних експортерів та займає перше місце за обсягами експорту товарів серед областей України. Зовнішньо-торговельні товарні операції область здійснювала з партнерами зі 172 країн світу.

У 2020 році обсяг зовнішньо-торговельного обороту товарами та послугами становив 12617,7 млн дол. США, у тому числі експорту та імпорту 7767,4 млн дол. США та 4850,3 млн дол. США відповідно. Позитивне сальдо – 2917,1 млн дол. США. На область припадало 15,4% експортних товарних операцій України.

Найбільші обсяги товарів експортувались до Китаю – 28,9% (загального обсягу експорту товарів), Польщі – 7,0%, Росії – 5,3%, Туреччини – 4,3%, Саудівської Аравії – 3,0%, Румунії – 2,9%, Чехії – 2,7%, Індії – 2,6%, США – 2,5%; Болгарії – 2,2%.

Топ-10 країн в експорті товарів

Питома вага
Дніпропетровської області

15,4%
в експорті товарів України, %

№ з/п	Назва країни	Обсяг експорту, млн дол. США	у % до 2019 року	у % до загального обсягу
	Всього область	7592,0	↓ 96,0	100,0
	Китай	2191,0	↑ 219,5	28,9
	Польща (ЄС)	531,9	↓ 86,8	7,0
	Росія	404,7	↓ 75,3	5,3
	Туреччина	326,1	↓ 82,2	4,3
	Саудівська Аравія	231,5	↑ 161,3	3,0
	Румунія (ЄС)	219,8	↓ 88,6	2,9
	Чехія (ЄС)	202,0	↓ 77,8	2,7
	Індія	196,0	↓ 75,5	2,6
	США	192,7	↓ 61,4	2,5
	Болгарія (ЄС)	167,4	↑ 168,9	2,2

Товарна структура експорту обумовлена промисловим потенціалом області. Основу товарної структури склали чорні метали (37,2% загального обсягу експорту товарів), мінеральні продукти (37,6%), вироби з чорних металів (6,9%), продукція агропромислового комплексу (6,2%), засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби (4,1%).

Товари, обсяги експорту яких збільшились у 2020 році
у %/раз до попереднього року

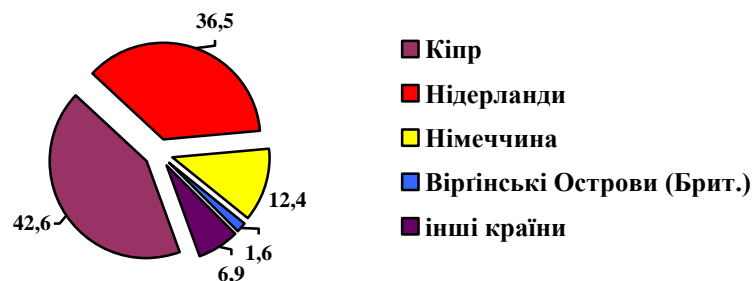

За обсягами залучених прямих іноземних інвестицій область упевнено посідає 1 місце серед областей України. Станом на 31.12.2020 обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області, склав 4722,1 млн дол. США.

На одного мешканця області обсяг іноземних інвестицій становив 1504,4 дол. США, що у 1,7 раза більше показника по Україні (886,7 дол. США).

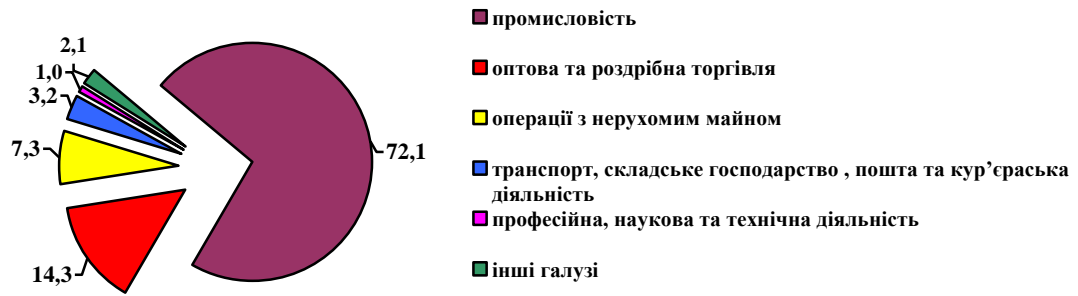
В економіку області прямі інвестиції залучено з 61 країни світу. Найбільші обсяги прямих інвестицій надійшли з Кіпру – 42,6%, Нідерландів – 36,5%, Німеччини – 12,4%.

Найбільші країни-інвестори області, %

Більше половини іноземних інвестицій вкладено у промисловість (72,1%), також суттєві обсяги іноземного капіталу зосереджено у сфері оптової та роздрібною торгівлі (14,3%), операцій з нерухомим майном (7,3%); транспорту, складського господарства, пошти та кур'єрської діяльності (3,2%); професійної, наукової та технічної діяльності (2,5%); діяльності у сфері допоміжного та адміністративного обслуговування (0,9%) та в інші галузі.

**Прямі іноземні інвестиції в область за видами економічної діяльності,
у % до загального підсумку**

Торгівля

Оборот роздрібною торгівлі, який включає дані щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців) у 2020 році становив 114,2 млрд. грн, що у порівнянних цінах на 10,3% більше від обсягу 2019 року. Обороти у грудні 2020 року був більше, ніж у грудні 2019 року та у листопаді 2020 року, відповідно на 13,4% та на 20,5%.

З метою забезпечення стабільної цінової ситуації на регіональному споживчому ринку: створено сприятливі умови для розвитку бізнесу; торговельними мережами постійно проводяться акційні розпродажі продовольчих та непродовольчих товарів за спеціальними знижками; провідну роль у вирішенні питань забезпечення та постійного підвищення рівня торговельного обслуговування населення, підтримки вітчизняних товаровиробників відіграють провідні торговельні мережі, що функціонують на території області, у тому числі мережі магазинів (супер- та гіпермаркетів): "АТБ", "Варус", "Сільпо", "Fozzy", "Епіцентр", "Нова лінія", "ПроСтор", "Єва", "Ельдорадо", "Комфі", "Ашан", центри оптової торгівлі "Метро" та інші.

Доходи населення

У 2020 році заробітна плата досягла рівня 11681,0 грн (по Україні – 11591,0 грн) та перевищила в 2,3 раза встановлену мінімальну заробітну плату (5000 грн).

У грудні 2020 року найбільший рівень заробітної плати залишився у працівників, зайнятих у сфері фінансової та страхової діяльності – 23698 грн; державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування –

20015 грн; професійної, наукової та технічної діяльності – 15236 грн; промисловості – 14378 грн. У промисловості найбільшу плату отримували персонал підприємств добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 18577 грн.

Житлово-комунальне господарство

Житлово-комунальне господарство області об'єднує понад 250 підприємств і організацій. Споживачам області надається понад 40 видів послуг підприємствами житлово-комунального господарства.

На сьогодні в області функціонує 3399 (3621 будинків) об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), що охоплює 18,5% від загальної кількості житлових будинків – область посідає перше місце по кількості створених ОСББ.

Протягом 2020 року реалізовувались заходи з розвитку сфери житлово-комунального господарства, житлового будівництва, підтримки населення в енергозбереженні житлового сектору Дніпропетровщини, розвитку та реконструкції систем тепло- та водопостачання і водовідведення, поліпшення якості питної води, створення нових об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), оснащення наявного житлового фонду будинковими засобами регулювання та обліку спожитих газу, тепла тощо, зокрема:

проведено роботи з будівництва та реконструкції 28,2 км водопровідних мереж в населених пунктах Дніпровського та Новомосковського районів, що дозволить забезпечити якісним питним водопостачанням близько 13 тис. мешканців області; з метою стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання енергоефективного обладнання в Дніпропетровській області банками АТ “Ощадбанк”, АБ “Укргазбанк”, “Приватбанк” та АТ “Укрсімбанк”, які залучені до програми, надано 20867 кредити на загальну суму 546,9 млн грн (в тому числі у 2020 році 1170 кредитів на суму 97,7 млн грн); за рахунок коштів державного, обласного та місцевого бюджетів проведено капітальний ремонт, реконструкцію автомобільних доріг загального користування місцевого значення загальною протяжністю 70,5 км та проведено ямковий та поточний дрібний ремонт на площі 160 тис. кв. метрів.

На сьогоднішній день в області побудинковими приладами обліку теплової енергії оснащено 12388 багатоквартирних житлових будинків (89% від кількості будинків, які приєднані до централізованої системи опалення).

Ринок праці

Протягом 2020 року послугами служби зайнятості Дніпропетровської області скористались 139,3 тис. громадян, з яких статус безробітного мали 104,4 тис. осіб.

З початку року службою зайнятості Дніпропетровщини працевлаштовано на нові робочі місця з наданням компенсації роботодавцям єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

599 безробітних. Започаткували власну справу за рахунок отримання одноразової виплати допомоги по безробіттю 45 осіб.

Послуги з професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації за направленням служби зайнятості отримали

8,5 тис. безробітних.

З початку року у громадських та інших роботах тимчасового характеру взяли участь 9,2 тис. осіб.

Впродовж 2020 року майже 1,7 тис. безробітних осіб з інвалідністю були охоплені профорієнтаційними послугами.

Проходили професійне навчання 91 особа з інвалідністю, працевлаштовані після проходження профнавчання 83 особи. Прийняли участь у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру 83 особи.

Станом на 1 січня 2021 року:

кількість безробітних – 34,8 тис. осіб;

допомогу по безробіттю отримують 30,6 тис. осіб.

Підприємництво

У 2020 році кількість малих та середніх підприємств, зареєстрованих як платники податків (без урахування великих платників податків), становить 135,4 тисяч. Кількість фізичних осіб-підприємців становить 108,2 тис. осіб.

Загальна кількість суб'єктів підприємництва, які сплачували податки (без урахування великих платників податків), за підсумками 2019 року становить 130,9 тис. суб'єктів, з них: 27,1 тис. – малі та середні підприємства, 103,7 тис. – фізичні особи-підприємці.

Малий та середній бізнес є однією зі сфер забезпечення зайнятості населення, запобігання безробіттю та створення нових робочих місць. У малому та середньому підприємстві працювало 60,7% від загальної кількості працюючих на підприємствах області або понад 6% від загальної кількості працюючих на підприємствах країни.

На малих та середніх підприємствах області працювало 391,4 тис. осіб, з них на малих підприємствах – 129,0 тис. осіб, на середніх – 262,3 тис. осіб.

З метою створення сприятливих умов для започаткування та ведення підприємницької діяльності в регіоні діє Програма розвитку малого та середнього підприємництва у Дніпропетровській області на 2021 – 2022 роки, затверджена рішенням обласної ради від 25.02.2021 № 25-4/VIII.

Освіта, охорона здоров'я, культура, спорт

На початок 2020/2021 навчального року у Дніпропетровській області функціонували 862 денних загальноосвітніх навчальних закладів в яких навчалось 342,0 тис. учнів. Серед денних закладів освіти – середні загальноосвітні школи I, I – II, I – III, II – III ступенів, гімназії, ліцеї, коледжі, навчально-виховні комплекси, спеціальні та санаторні школи. Для забезпечення рівного доступу дітей до якісної дошкільної освіти в області функціонує 981 дошкільний навчальний заклад різних типів та форм власності, в яких виховується близько 104 тис. дітей.

Мережа закладів вищої освіти Дніпропетровської області, що мають статус юридичної особи, на початок 2020/2021 навчального року представлена 51 закладом вищої освіти в яких навчалось 82685 студентів.

На початок 2020/2021 навчального року функціонували 58 професійно-технічних навчальних закладів, в яких навчалось 21,9 тис. учнів.

З метою забезпечення рівня доступності населення до медичних послуг та ефективного обслуговування населення у 2020 році: функціонувало 68 закладів охорони здоров'я: 2 амбулаторії загальної практики – сімейної медицини, як самостійні юридичні особи, та 66 центрів первинної медичної (медико-санітарної) допомоги, з них у містах – 32 центри, районах – 34 центри, до складу яких входять 413 лікарських амбулаторій, з них у містах – 186 амбулаторій, районах – 227 амбулаторій, 339 фельдшерських (фельдшерсько-акушерських пунктів) та медичних пунктів тимчасового базування, у яких здійснюються виїзні прийоми медичними працівниками, які надають первинну медичну допомогу.

В області діє Єдина регіональна оперативно-диспетчерська служба, яка складається з двох центрів:

комунальний заклад “Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф” Дніпропетровської обласної ради” з 5 відокремленими підрозділами – станціями екстреної медичної допомоги,

комунальний заклад “Криворізька станція швидкої медичної допомоги”

Дніпропетровської обласної ради” – окрема юридична особа.

На теперішній час у Дніпропетровській області функціонує

4 перинатальні центри:

КЗ “Дніпропетровський обласний перинатальний центр зі стаціонаром”

Дніпропетровської обласної ради”, КЗ “Дніпропетровський спеціалізований клінічний медичний центр матері та дитини ім. проф. М.Ф.Руднева” Дніпропетровської обласної ради”, КЗ “Криворізький перинатальний центр зі стаціонаром” Дніпропетровської обласної ради”, перинатальний центр

П рівня в складі багатопрофільної лікарні КЗ “Дніпропетровська міська клінічна лікарня № 9” Дніпропетровської обласної ради”.

Дніпропетровщина – край талановитих людей з величезним культурним потенціалом.

Петриківський розпис – перший український об’єкт, занесений до списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО, що сприяє розвитку Дніпропетровської області.

Петриківський декоративний розпис має у своєму потенціалі великі можливості древнього та вічно молодого народного мистецтва для виходу у сферу сучасного життя, збагачення вітчизняної та світової культури. Розвитку духовності та естетичному вихованню населення в Дніпропетровській області сприяє 14 професійних театрів, Будинок органної та камерної музики, Дніпропетровська філармонія, 644 бібліотеки, 547 клубних закладів, 31 музей.

Протягом 2020 року збережено мережу закладів культури. Проведено виїзні концерти (8), представлено прем’єрні вистави (164), майстер-класи (12), культурно-мистецькі заходи (39), курси підвищення кваліфікації (272 особи).

У музейних закладах обласного підпорядкування відбулося

164 музейних виставок для цільових аудиторій, 12 онлайн-екскурсій,

86 онлайн-проектів (3D тури, відеопрезентації, онлайн-квести, онлайн-лекції, онлайн-майстер-класи, gif-анімації та ін.) та 45 інтерактивні виставки.

В області функціонує розвинена мережа спортивних споруд, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спортклубів:

80 стадіонів, 58 плавальних басейнів, 1160 спортивних залів,

392 стрілецьких тири, 1450 приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять.

Громадською організацією “Дніпропетровська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства “Динамо” України” (далі – ГО “ДОО ФСТ “Динамо” України”) проведено

28 спортивних заходи серед працівників правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб області та членів їх сімей (1850 учасників);

Дніпропетровською обласною організацією фізкультурно-спортивного товариства “Спартак” (далі – ДООФСТ “Спартак”) проведено 33 спортивних заходи за участю 2035 спортсменів;

громадською організацією “Дніпропетровська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства “Україна” проведено 49 спортивних заходів за участю 2969 спортсменів;

громадською організацією “Дніпропетровська територіальна організація всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства “Колос” та районними осередками було проведено понад 220 обласних та районних змагань з 15 видів спорту, в яких прийняли участь понад 25 тис. осіб;

відділенням національного олімпійського комітету (далі – НОК) України Дніпропетровської області проведено 27 спортивно-виховних заходів “Олімпійський урок”. Загальна кількість учасників 3875 осіб;

комунальним закладом “Дніпропетровський обласний центр фізичного здоров’я населення “Спорт для всіх” було проведено

23 заходи у яких прийняли участь 2800 осіб.

В області проведено: 145 обласних змагань з олімпійських видів спорту в яких прийняло участь 29216 спортсменів та 94 з неолімпійських видів спорту в яких прийняло участь 9530 спортсменів.

Згідно Єдиного календарного плану спортивних змагань України спортсменами області було взято участь у 271 змаганнях з олімпійських видів спорту за участю 3434 осіб, та у 85 змаганнях з неолімпійських видів спорту за участю 1114 осіб.

Забезпечено підготовку 1456 спортсменів (членів збірних команд України): 666 з олімпійських видів спорту, 790 з неолімпійських видів спорту. До складу національних збірних з видів спорту серед осіб з інвалідністю входять 174 Дніпропетровських спортсмени.

Туристична та курортно-рекреаційна галузь

Дніпропетровський регіон є одним з привабливих туристично-рекреаційних центрів України, що обумовлено славетною історією краю, наявністю потужного промислового ресурсу, інфраструктурними рішеннями та сучасними тенденціями розвитку. В цілому, туристична галузь Дніпропетровщини представлена сукупністю наявного рекреаційно-туристичного ресурсу, системою закладів і підприємств з організації надання туристичних послуг, системою фахової підготовки кадрів у сфері туризму та гостинності, що, в свою чергу, визначає рекреаційно-туристичний потенціал регіону.

Існуючі можливості створюють всі передумови для розвитку різних видів туризму в області. Це: промисловий (індустріальний), історичний, культурно-пізнавальний, подієвий, активний, етнографічний, сільський зелений, природничий, релігійний, діловий корпоративний (МІСЕ) туризм та інші.

Мережа суб’єктів туристичної діяльності на території Дніпропетровської області складається з 429 одиниць, з них:

15 туроператорів та 414 турагентів. Їх послугами упродовж року скористалися майже 154 тис. осіб.

Для розвитку внутрішньої індустрії туризму та гостинності велике значення має наявність закладів тимчасового розміщення туристів (готелі, мотелі, хостели, бази відпочинку, гуртожитки для приїжджих тощо). Згідно з Реєстром свідоцтв про встановлення категорій готелям та іншим об’єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), у Дніпропетровській області послуги з розміщення надають 25 готельних закладів, що мають відповідну категоризацію, з них: 2 готелі мають категорію 5 зірок, 8 – 4 зірки, 9 – 3 зірки, 5 – 2 зірки та 1 готель має категорію – одна зірка. Загалом, послуги з розміщення у регіоні надають

106 закладів тимчасового розміщення, які мають 13070 місць та можливість розмістити понад 380 тис. туристів.

Здійснення заходів спрямованих на створення нових конкурентоспроможних туристичних продуктів, розвиток інфраструктури, підвищення якості послуг, призводить до збільшення кількості туристів, що відвідують регіон, а відповідно і до збільшення суми сплати туристичного збору, що у 2020 році склав 5,6 млн грн.

Туристичний потенціал Дніпропетровщини багатий різноманітністю. З метою його просування на туристичних ринках застосовуються маркетингові інструменти промоції, зокрема презентація на галузевих заходах, в тому числі міжнародного рівня: “DniproExpo (м. Дніпро), UITT, UITM (м. Київ), ТурЕКСПО (м. Львів). Дані заходи виступають

майданчиком для налагодження комунікацій між усіма гравцями туристичного ринку. З метою забезпечення успішної промоції виготовляється мобільне виставкове обладнання для презентації туристичного потенціалу області та презентаційна сувенірна й друкowana продукція, яка поширюється серед зацікавлених професійних кіл.

На обласному рівні, з метою підтримки розвитку різних видів туризму, на постійній основі організуються різноманітні круглі столи, стратегічні сесії, онлайн конференції, зустрічі, презентації тощо.

Особлива увага приділяється освітньому компоненту в сфері туризму та гостинності, а саме організації навчальних тренінгів для менеджерів з туризму, гідів, екскурсуючих та інших фахівців туристичного супроводу. Курсове навчання зазначеної категорії осіб забезпечується як вищими навчальними закладами, так і курсами в мережі освітніх центрів, компаній та шкіл при громадських об'єднаннях. Діє Перша міська школа гідів – Dnipro city walks на базі Університету імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро.

У місті Дніпро працює Туристичний інформаційний центр. Також інформаційні послуги з питань туризму надають КП “Центр народної творчості “Дивокрай” Дніпропетровської обласної ради. У місті Кривому Розі діє “Туристичний центр “Кривбастур”. В Петриківському районі інформаційні послуги туристам та відвідувачам надає інформаційний центр “Петриківка туристична”.

Релігія і духовність

Аналіз стану та тенденцій розвитку релігійної ситуації, державно-церковних відносин у Дніпропетровській області свідчать про наявність усіх достатніх умов для всебічного задоволення релігійних потреб громадян, конструктивної співпраці з релігійними організаціями, подальших процесів духовного відродження, утвердження міжконфесійного миру та злагоди.

Станом на 01.01.2021 відповідно до зареєстрованих статутів в області діє 1484 релігійні громади. Релігійні організації області мають конфесійну різноманітність і представлені понад 45 віросповіданнями та релігійними напрямками.

У релігійному житті області серед організацій всіх конфесій, в тому числі серед християнських, домінує православ'я.

В області функціонують 224 релігійні організації Української Православної Церкви (Православної Церкви України) та 652 релігійні організації Української Православної Церкви, 23 католицькі релігійні громади, 22 іудейські релігійні організації, 11 мусульманських релігійних громад, по одній – Вірменської Апостольської церкви та буддистів.

Нові релігійні організації в регіоні представлені 28 громадами, серед них: язичницького спрямування – 12, орієнталістського походження – 10, інші – 6.

Всі зареєстровані релігійні громади здійснюють свою богослужбову діяльність у культових спорудах (собори, храми, костели, синагоги, кірха, молитовні будинки та інше), які знаходяться у їх власності або у користуванні.

Регулярно проводяться робочі зустрічі з керівниками релігійних організацій та уповноваженими представниками, на яких розглядаються питання щодо запобігання загостренню міжконфесійних відносин, співробітництва державних та релігійних інституцій задля консолідації українського суспільства.

Процеси та тенденції, що відбуваються у релігійному середовищі області, питання забезпечення свободи світогляду та віросповідання, всебічні аспекти релігійно-духовного життя Дніпропетровщини включаються в систему моніторингу суспільно-політичної ситуації та висвітлюються у місцевих засобах масової інформації.

Адміністративні послуги

У 2020 році на Дніпропетровщині функціонували 52 центри надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) та їх 9 філій (всього 61 офіс), а також 21 віддалене робоче місце адміністратора та 3 мобільних офіси (транспортні засоби). Загалом 85 точок доступу. Це найбільший показник в Україні щодо кількості офісів ЦНАП на території однієї області. У 2020 році ЦНАП здійснювали діяльність:

у 16 міських територіальних громадах, зокрема в м. Дніпрі налічується 2 ЦНАП, а також 7 філій – у м. Кривому Розі, 2 філії – у м. Кам’янському;

у 10 селищних територіальних громадах (Васильківській, Межівській, Петропавлівській, Покровській, Слобожанській, Солонянській, Софіївській, Томаківській, Царичанській, Широківській);

у 7 сільських територіальних громадах (Богданівській, Вакулівській, Вербківській, Ляшківській, Могилівській, Новоолександрівській, Сурсько-Литовській);

при 3-х звичайних сільських радах (Вишнівській Покровського району, Іверській та Олександропільській Солонянського району), які станом на

01 січня 2021 року трансформувалися у віддалені робочі місця адміністраторів ЦНАП, що пов’язано з впровадженням реформи адміністративно-територіального устрою України.

Крім того, наприкінці 2020 року ЦНАП функціонували при

15 райдержадміністраціях області, а саме: Дніпровській, Криворізькій, Криничанській, Нікопольській, Новомосковській, Магдалинівській, Петриківській, Покровській, П’ятихатській, Синельниківській, Солонянській, Томаківській, Царичанській, Широківській та Юр’ївській.

Упродовж 2020 року офіційно відкрито 4 нових ЦНАП, зокрема у Верхньодніпровській міській, Петропавлівській, Софіївській та Широківській селищних громадах.

Протягом 2020 року відкрито 6 віддалених робочих місць адміністраторів, а саме: 3 – у м. Покрові, по 1 – в м. Дніпрі, у Васильківській, Широківській селищних громадах.

Крім того, на Дніпропетровщині функціонують 3 мобільні ЦНАП “на колесах” (транспортні засоби), які наближають адміністративні послуги до мешканців найвіддаленіших територій.

Також на території регіону нараховується 24 мобільні кейси з комплектом портативної техніки для обслуговування населення поза межами ЦНАП, що є в наявності у 21 ЦНАП регіону за допомогою яких вирішуються не тільки багаторічні проблеми людей з обмеженими фізичними можливостями, але й мешканців віддалених населених пунктів сільських територій.

Протягом 2020 року мобільний кейс отримав ЦНАП Підгородненської міської ради Дніпровського району в рамках швейцарсько-українського проекту “Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади” (програма EGAP), що виконується міжнародною благодійною організацією “Фонд Східна Європа”. Також таке портативне обладнання, укомплектоване в невеличку валізу, придбано за рахунок коштів місцевого бюджету для ЦНАП виконавчого комітету Іларіонівської селищної ради Синельниківського району.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 691 “Про реалізацію експериментального проекту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини” (із змінами, далі – Постанова) на початку 2020 року

Міністерством цифрової трансформації України розпочато реалізацію першої черги комплексного проекту “єМалятко”, у тому числі на базі пілотних міст Дніпропетровської області, зокрема Дніпра (з 10 березня 2020 року) та Кривого Рогу (з 31 січня 2020 року), участь в якому дозволяє батькам новонароджених малюків отримати до 10 актуальних послуг держави за однією заявою, поданою в електронному вигляді у пологовому будинку, відділі державної реєстрації актів цивільного стану або ЦНАП.

З метою практичного запровадження комплексної послуги “єМалятко” в інших ЦНАП Дніпропетровського регіону адміністратори центрів взяли участь у спеціалізованому навчанні від Міністерства цифрової трансформації України. Станом на 30 грудня 2020

року успішно пройшли тестування та отримали доступ до Єдиного державного вебпорталу електронних послуг “Портал Дія” адміністратори 45 ЦНАП Дніпропетровщини.

На території Дніпропетровської області найбільша кількість ЦНАП серед усіх регіонів країни, які придбали спеціалізоване обладнання для оформлення й видачі біометричних паспортних документів та практично запровадили цей сервіс для населення (22 офіси ЦНАП у 12 населених пунктах).

Зокрема, в березні та червні 2020 року популярний сервіс для населення щодо оформлення й видачі біометричних паспортних документів став доступний на віддалених робочих місцях адміністраторів ЦНАП м. Дніпра в мкр. Таромське та по вул. Воскресенська.

Наприкінці 2020 року через ЦНАП Апостолівської ОТГ забезпечено практичне надання адміністративних послуг з державної реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчень водія.

Крім того, згідно з Постановою, з 28 травня 2020 року, в 21 офісі ЦНАП регіону, де встановлено обладнання щодо оформлення й видачі біометричних паспортних документів, для осіб віком від 14 до 18 років є доступною офлайн-послуга з оформлення й видачі паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм з одночасною реєстрацією у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків (послуга ID-14), що є яскравим прикладом успішної реалізації комплексної адміністративної послуги. Також у 2020 році розпочато запровадження адміністративних послуг соціального характеру у ЦНАП органів місцевого самоврядування.

За підсумками 2020 року кількість наданих адміністративних послуг на Дніпропетровщині становить 787351, кількість наданих консультацій суб’єктам звернення становить 764475.

Розвиток громад

У Дніпропетровській області відповідно до постанови Верховної Ради України “Про утворення та ліквідацію районів” від 17 липня 2020 року № 807-IX утворено 7 районів: Дніпровський, Кам’янський, Криворізький, Нікопольський, Новомосковський, Павлоградський та Синельниківський.

Сформовано 86 територіальних громад (один із найбільших показників в Україні) згідно з Перспективним планом формування територій громад Дніпропетровської області, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 травня 2020 року № 601-р “Про затвердження перспективного плану формування територій громад Дніпропетровської області” та розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 709-р “Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Дніпропетровської області”.

Станом на 25 березня 2021 року в області утворено 226 старостинських округів.

У 2020 році за рахунок усіх бюджетних джерел, на розвиток інфраструктури територіальних громад було спрямовано більш ніж 1,1 млрд грн.

Це дозволило реалізувати в об’єднаних територіальних громадах області майже 800 інфраструктурних проєктів, за рахунок коштів державного, обласного та місцевих бюджетів.

Основними напрямками використання цих коштів є освіта та житлово-комунальне господарство. Це проєкти реконструкції та ремонту шкіл, дошкільних навчальних закладів. Крім того, це освітлення, водозабезпечення, водовідведення, поводження з відходами тощо.

За результатами рейтингу щодо виконання місцевих бюджетів 872 територіальними громадами за 2020 рік, проведеного експертами Програми “U-LEAD з Європою” та SKL International, до першої десятки потрапили 7 громад Дніпропетровщини. Громади були згруповані за критерієм чисельності населення (всього 5 груп) та оцінювалися за

8 показниками. Серед лідерів такі громади: Першотравневська (2 місце), Троїцька (3 місце), Слобожанська (4 місце), Богданівська (4 місце), Новоолександрівська (7 місце), Солонянська (9 місце), Вербківська (10 місце).

За дослідженнями “Регіонального центру економічних досліджень та підтримки бізнесу” підготовлено рейтинг 300 кращих громад України станом на 01 січня 2021 року, до якого увійшли 32 громади Дніпропетровської області.

Також, слід зазначити, що село Маломиколаївка з Дніпропетровщини отримало звання “Неймовірне село України”. Невеличкий населений пункт Миколаївської територіальної громади став переможцем національного конкурсу “Всеукраїнський конкурс “Неймовірні села України”, який проходить щороку.